

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Academisch burgerschap: wetenschap betrokken bij de samenleving

Onderwijsvisie

Inleiding

De Universiteit van Amsterdam brengt nieuwsgierige mensen samen om onafhankelijk en creatief te leren denken

- UvA strategie 2027-2032 - Samen komen we verder

Aan de Universiteit van Amsterdam verbinden we wetenschappelijke nieuwsgierigheid met maatschappelijke verantwoordelijkheid. We zetten in op duurzame welvaart, een gezonde toekomst, verantwoorde digitale transformaties en een veerkrachtige en rechtvaardige samenleving. Door sterke wetenschappelijke disciplines en onderzoeksgedreven onderwijs te verbinden met een diepgewortelde betrokkenheid bij de wereld om ons heen, wil de UvA bijdragen aan het opleiden van nieuwe generaties academische burgers: mensen die wetenschappelijke kennis combineren met kritisch denken, maatschappelijke betrokkenheid en het vermogen om verantwoordelijkheid te nemen in een complexe en veranderende samenleving.

Wij geloven dat wetenschappelijke kennis en onderwijs niet in isolement bestaan, maar altijd plaatsvinden binnen een bredere maatschappelijke context. In ons onderwijs laten we zien hoe de brede kennis en perspectieven binnen de UvA bijdragen aan wetenschappelijke én maatschappelijke opgaven, van democratische weerbaarheid tot technologische en ethische vraagstukken. Dat vraagt, naast vakkennis, om aanvullende vaardigheden en een betrokken academische houding. Als internationale toonaangevende universiteit geven we hier, vanuit Amsterdam en in verbinding met de wereld, elke dag vorm aan.

Een actuele onderwijsvisie geeft gemeenschappelijke taal en richting aan wat we studenten willen meegeven en waarin we het verschil maken. Zij formuleert waar het onderwijs aan de UvA voor staat en welke accenten we de komende jaren leggen. De onderwijsvisie beschrijft wat onderwijs aan de UvA kenmerkt en welke beweging we samen willen maken om stap voor stap te werken aan het onderwijs van morgen.

Academisch burgerschap

De UvA kiest voor ‘academisch burgerschap’ als richtinggevend principe voor onze onderwijsvisie. Academisch burgerschap gaat over de manier waarop onze studenten en medewerkers altijd en onvermijdelijk deel uitmaken van de samenleving en daaraan bijdragen. De UvA richt zich daarom op individuele kennisontwikkeling en op bredere academische vorming en sociale cohesie.

In ons onderwijs en in onze academische gemeenschap stimuleren we studenten en medewerkers om onafhankelijk te denken, verantwoordelijkheid te nemen en op basis van nieuwsgierigheid, argumenten en kennis de dialoog aan te gaan. Studenten worden gestimuleerd om zich actief te verhouden tot hun omgeving, verschillende perspectieven te verkennen en hun eigen positie daarin te ontwikkelen. Zij leren maatschappelijke uitdagingen te vertalen naar wetenschappelijke vragen en inzichten uit de wetenschap toegankelijk te maken voor een breder publiek. Zo verbinden we wetenschappelijke kennis met maatschappelijke impact.

Academisch burgerschap omvat de verantwoordelijkheid van medewerkers en studenten om bij te dragen aan de universiteit en de samenleving, nu en in de toekomst, door onafhankelijk en creatief denken, maatschappelijke betrokkenheid en ethisch handelen.

Deze onderwijsvisie bouwt voort op de fundamenteën van ons onderwijs: die blijven onverminderd van waarde. Ons onderwijs is en blijft kwalitatief hoogwaardig, onderzoeksgedreven en gericht op academische vorming, met ruimte voor differentiatie en specialisatie. De verwevenheid van onderzoek en onderwijs is een kernelement van onze onderwijskwaliteit. Onze opleidingen zijn gebaseerd op wetenschappelijke kennis, studenten leren door middel van onderzoek zelf aan deze kennis bij te dragen en docenten verbinden onderwijs en onderzoek aan de maatschappelijke context.

Ruimte voor eigen accenten

Studenten aan de UvA krijgen ruimte te onderzoeken welke academische accenten en onderzoeksthema's bij ze passen. We begeleiden ze bij het vormgeven van een studierpad dat aansluit bij hun interesses en ambities. Zo leiden we bij de UvA studenten op tot uitstekende academici en tot betrokken en verantwoordelijke deelnemers aan een samenleving.

Leeswijzer

De UvA Onderwijsvisie is een uitwerking van de *UvA-strategie 2027-2032 - Samen komen we verder* en bouwt onder meer voort op onze eerdere onderwijsvisie uit 2017.

De UvA Onderwijsvisie bestaat uit de volgende onderdelen:

- Academisch burgerschap aan de UvA
- Verschillende wegen naar academisch burgerschap
- Samen komen we verder

1. Academisch burgerschap aan de UvA

Academisch burgerschap geeft richting aan de houding van onze studenten, docenten en de hele UvA-gemeenschap in een veranderende wereld en aan wat we met ons onderwijs beogen.

Betrokken, nieuwsgierig en eigenzinnig

In de *UvA-strategie 2027-2032 - Samen komen we verder* is de identiteit van de UvA uitgewerkt in drie kernwaarden: betrokken, nieuwsgierig en eigenzinnig. Deze waarden geven aan wie we zijn en waar we naartoe willen als universiteit. Zij omschrijven de kern van onze rijke, veelzijdige gemeenschap van zo'n vijftigduizend studenten en medewerkers, ieder van hen met een eigen perspectief.

De kernwaarden komen ook tot uiting in de manier waarop wij onderwijs geven. Ze vormen de basis van academische vorming aan de UvA en komen samen in onze invulling van academisch burgerschap. De kernwaarden maken zichtbaar wat studenten kunnen verwachten van studeren aan de UvA en wat er van ze wordt gevraagd.

De kernwaarden vertaald naar onderwijs

Betrokken

Betrokkenheid betekent dat je je verbindt met je medestudenten, met de academische gemeenschap, met maatschappelijke partners en met de samenleving als geheel. Het betekent ook verantwoordelijkheid nemen voor de impact van je werk als onderdeel van het wetenschappelijk proces. De UvA is onlosmakelijk verbonden met de samenleving om ons heen. Geworteld in Amsterdam staan we in verbinding met Nederland, Europa en de wereld.

Wat betekent dit voor onze studenten?

Studenten leren zich te verhouden tot elkaar en de wereld. Ze maken kennis met perspectieven die anders zijn dan die van henzelf, ze leren samenwerken met mensen met uiteenlopende achtergronden en ontwikkelen het vermogen om bruggen te slaan.

Ze leren verantwoordelijkheid te nemen. Ze reflecteren op de impact van kennis, op hun eigen aannames en op de ethische dimensies van hun werk. Ze leren verantwoord om te gaan met bronnen, standpunten te bevragen en de dialoog aan te gaan.

Nieuwsgierig

Nieuwsgierigheid is het startpunt van ons onderwijs. Wij koesteren de verwondering die leidt tot nieuwe vragen, onverwachte verbanden en fundamentele doorbraken. We creëren een leeromgeving waarin we aannames onderzoeken en waar studenten en docenten samen nieuwe perspectieven verkennen. Waar ruimte is om fouten te maken en ervan te leren. Nieuwsgierigheid is een krachtig onderzoeksinstrument en wordt gevoed door de vragen en perspectieven die leven in onze diverse, internationale gemeenschap.

Wat betekent dit voor onze studenten?

Studenten leren onderzoeken. Ze ontwikkelen vakkennis, een onderzoekende houding en kritisch denkvermogen. Ze leren niet alleen wat al bekend is, maar ook hoe ze zelf bijdragen aan nieuwe kennis. Met de uitgangspunten die daarbij horen: transparant, open en met verantwoord gebruik van nieuwe technologieën.

Eigenzinnig

Eigenzinnigheid ontstaat uit de combinatie van nieuwsgierigheid en betrokkenheid: op basis van een open wetenschappelijke houding onafhankelijke gedachten vormen en heersende normen bevragen. Dat vraagt om lef en om een consistent wetenschappelijk onderbouwde werkwijze, een kenmerk van onze UvA-gemeenschap. Studenten leren in dialoog met elkaar en met docenten gevestigde aannames kritisch uit te dagen. Eigenzinnigheid aan de UvA ontstaat dan ook niet in isolatie, maar ontwikkelt zich in wisselwerking met anderen.

Wat betekent dit voor onze studenten?

Studenten leren hun eigen koers te bepalen. Ze geven mede vorm aan hun studiepad, ontwikkelen aanpassingsvermogen en leggen de basis voor een leven lang leren. Daarbij zijn ze onderdeel van de UvA-gemeenschap.

Ze leren veerkrachtig te zijn. Door samenwerkingsrelaties aan te gaan met anderen leren studenten uitdagingen vanuit verschillende invalshoeken te bekijken en open te staan voor verandering. Het stelt ze in staat om veerkracht te ontwikkelen en creatief om te gaan met onzekerheid en complexiteit.

Langs deze kernwaarden krijgt academisch burgerschap betekenis: aan de UvA leiden we studenten op die onafhankelijk en creatief denken, betrokken zijn bij elkaar, bij de academische gemeenschap en bij de samenleving. Studenten die samen verschil maken, binnen en buiten de wetenschap, nu en in de toekomst. De kennis en vaardigheden die hiervoor nodig zijn, vinden wij belangrijk voor het onderwijs en onderzoek van de toekomst.

Voor de student

Voor studenten betekent dit dat er expliciet aandacht is voor ethiek, kritisch en onafhankelijk denken, en reflectie. Studenten leren omgaan met uiteenlopende standpunten en ontwikkelen het vermogen om op basis van argumenten en kennis het gesprek aan te gaan. Vanuit een academische basis ontwikkelen studenten brede en adaptieve vaardigheden die hen in staat stellen hun wetenschappelijke inzichten toe te passen en complexe vraagstukken aan te pakken, binnen en buiten de academische context, ook als deze context aan verandering onderhevig is. Zo worden ze zich bewust van de impact van academisch onderwijs en onderzoek en leren zij daar op een verantwoorde manier naar te handelen. Daarmee bereiden we ze verder voor op hun rol en bijdrage in de samenleving, ook na de studie.

Voor de docent

Onze docenten ontwerpen leeromgevingen waarin kennis, vaardigheden en maatschappelijke context samenkomen. Zij maken in hun onderwijs ruimte voor ethiek, reflectie en dialoog, en begeleiden studenten bij het verantwoord omgaan met nieuwe technologieën. Als rolmodel laten zij zien hoe je als academicus positie inneemt in een complexe samenleving, zij nemen studenten op in de academische gemeenschap en ondersteunen hen om daar zelf actief mede vorm aan te geven. Dat doen ze door middel van activerend en innovatief onderwijs. Veranderende inzichten over leren vragen daarbij om voortdurende ontwikkeling en gezamenlijke reflectie op wat goed onderwijs aan de UvA vraagt. De UvA belegt de verantwoordelijkheid van het onderwijs zo dicht mogelijk bij docenten met veel aandacht voor ondersteuning, kennisdeling en docentprofessionaliteit. Hier maken we onder andere ruimte voor door samen met het netwerk van Teaching & Learning Centres aandacht te hebben voor didactische handvatten, scholing en innovatie. Aandacht voor haalbaarheid en werkdruk zijn hierbij belangrijke randvoorwaarden.

GenAI

Neem bijvoorbeeld de snelle ontwikkeling van generatieve kunstmatige intelligentie die verandert hoe we kennis produceren en grote impact heeft op het academische landschap. In het onderwijs is daarom aandacht voor hoe dergelijke systemen werken, wat dit betekent voor de betrouwbaarheid van informatie en hoe studenten hier verantwoord mee omgaan. AI heeft ook directe en ingrijpende gevolgen voor het onderwijs zelf, bijvoorbeeld de manier waarop studenten studeren en welke digitale competenties zij in de toekomst nodig hebben. Zo is er aandacht voor AI-geletterdheid en data-vaardigheden. Dit vraagt ook om doordachte keuzes in leerdoelen, toetsing en de inrichting van het onderwijs, een ontwikkeling waar opleidingen momenteel middenin staan. Binnen de UvA geven we hier integraal vorm aan door middel van beleid, richtlijnen en ondersteuning voor GenAI in het onderwijs.

Versterken wat er al is, aandacht voor gedeelde prioriteiten

Veel van deze kennis en vaardigheden maken al onderdeel uit van bestaande opleidingen, maar worden nog niet altijd expliciet als zodanig herkend of gepositioneerd. Deze visie beoogt daarom vernieuwing en het zichtbaarder maken en versterken van wat al aanwezig is. Daarnaast sluit deze onderwijsvisie aan bij UvA-brede prioriteiten en is er aandacht voor elementen die essentieel zijn voor een leeromgeving die in het teken staat van academisch burgerschap: meerstemmigheid, inspirerende campussen en samenwerking.

Meerstemmigheid

We hechten waarde aan een actieve academische gemeenschap, waarin studenten en medewerkers zich welkom, veilig en gewaardeerd voelen en er ruimte is om hun talenten te ontwikkelen. Daarbij koesteren en stimuleren we meerstemmigheid: juist de veelheid aan perspectieven en disciplines van onze brede universiteit maakt ons onderwijs en academisch debat sterk. Een inclusieve en diverse leeromgeving, met ruimte voor verschil en een open, respectvolle dialoog, is daarbij essentieel.

Inspirerende campussen

De UvA positioneert zich als campusuniversiteit. Onze campussen, zowel fysiek als digitaal, zijn toegankelijke en levendige omgevingen waar studenten en medewerkers graag komen. Ze bieden ruimte voor ontmoeting, creativiteit en samenwerking en ondersteunen hoogwaardig onderwijs en onderzoek. Ontmoeting staat centraal en de interactie tussen docent en student, en studenten onderling, is een cruciaal onderdeel van het leerproces.

Krachten bundelen

Door interdisciplinaire samenwerking tussen domeinen en faculteiten te stimuleren en studenten mogelijkheden te bieden om over de grenzen van hun eigen opleiding heen te studeren, benutten we de grote rijkdom aan kennis die de UvA in huis heeft. Essentieel, want grote maatschappelijke uitdagingen en de vastgestelde strategische onderzoeksthema's van de UvA zijn niet vanuit slechts één discipline aan te gaan. Daarnaast maken we impact door bijvoorbeeld ook transdisciplinair naar deze thema's te kijken samen met maatschappelijke partners, overheden, bedrijven, culturele instellingen en andere kennisinstellingen om ons heen. Zo bouwen we aan een sterke en verbonden UvA-gemeenschap waarbinnen we krachten bundelen.

2. Verschillende wegen naar academisch burgerschap: focus voor studenten

Voor studenten is het niet alleen belangrijk om nieuwe kennis en vaardigheden op te doen in de context van academisch burgerschap, maar ook om de ruimte te krijgen hun eigen weg te vinden en op een eigen manier bij te dragen aan de maatschappij. Er zijn vele manieren om vanuit een wetenschappelijke opleiding bij te dragen aan de samenleving.

Accenten leggen

Om recht te doen aan die verscheidenheid werken we met drie accenten waarmee studenten hun eigen weg kunnen bepalen: 'onderzoek', 'maatschappij' en 'ondernemen'. Ieder accent legt een andere verbinding tussen wetenschap en samenleving. Dit zijn geen gescheiden wegen, maar accenten die studenten gedurende hun opleiding kunnen leggen. Bijvoorbeeld via keuzevakken, minoren, stages, praktijkopdrachten met externe partners, afstudeerrichtingen en het eindwerk. Als student hoef je niet voor één accent te kiezen; zeker in de bachelorfase maakt juist de gelaagdheid een studie rijk aan kennis, vaardigheden en verschillende perspectieven. In de masterfase, en ook binnen het leven lang ontwikkelen-onderwijs voor professionals, is vaker sprake van verdere profilering en specialisatie. Binnen de gemeenschappelijke uitgangspunten van deze onderwijsvisie doen we recht aan de verscheidenheid van disciplines en breedte van opleidingen aan onze universiteit door ruimte te laten voor facultaire accenten en tempoverschillen.

Ruimte om je eigen weg te vinden

De UvA heeft een grote en veelzijdige studentenpopulatie. We koesteren de rijke diversiteit aan achtergronden, ervaringen en perspectieven en vinden het daarom belangrijk om onze studenten zowel de houvast én flexibiliteit te bieden die zij nodig hebben om hun weg te vinden binnen de academische leeromgeving en hun studiepad passend vorm te geven. We bieden daarbij structuur in keuzemogelijkheden, zonder de benodigde ruimte voor eigen ontwikkeling in te perken.

Drie accenten voor studenten

Onderzoek	Maatschappij	Ondernemen
Met het accent op onderzoek bereiden studenten zich voor op een (excellente) onderzoekscarrière. Ze verdiepen zich in een discipline en leren tegelijk over disciplinaire grenzen heen te werken. De verrassendste doorbraken ontstaan immers op het snijvlak tussen disciplines en paradigma's. Interdisciplinair werken leunt op goede samenwerking en ook die vaardigheden maken deel uit van het onderwijs. Wetenschap is teamwerk: studenten leren elkaars werk scherper maken, blinde vlekken op te sporen en samen nieuwe vragen te formuleren. Wetenschapscommunicatie, integriteit en ethiek zijn daarbij belangrijke basisvaardigheden. Studenten leren onderzoekers te worden die niet alleen de kennis van nu beheersen, maar die grenzen verleggen en kunnen uitleggen waarom dat ertoe doet.	Met het accent op maatschappij leren studenten impact te maken op vraagstukken die zich niet binnen één discipline laten oplossen, zoals de klimaatcrisis, gezondheidsverschillen, digitale ongelijkheid of de veerkracht van democratische instituties. Studenten passen wetenschappelijke kennis toe op complexe uitdagingen en vertalen maatschappelijke vragen naar de wetenschap. Dat vraagt naast een interdisciplinaire benadering, ook om transdisciplinaire samenwerking met organisaties, overheden en burgers. Studenten leren daarbij omgaan met tegenstrijdige belangen en perspectieven en wetenschappelijke kennis optimaal te benutten. Ze worden uitgedaagd om verder te kijken dan de eigen expertise, leren luisteren naar wat een gemeenschap nodig heeft en op te komen voor de belangen van degenen die minder zichtbaar zijn.	Met het accent op ondernemen leren studenten (maatschappelijke) impact te realiseren via innovatie en valorisatie. Studenten verbinden wetenschappelijke mogelijkheden met de transitieopgaven van onze tijd. Ze leren ideeën creatief te vertalen naar oplossingen die duurzame waarde creëren. De UvA biedt daarbij ruimte aan studenten die een eigen onderneming willen opzetten, maatschappelijke vernieuwing nastreven of die een carrière in bijvoorbeeld de financiële sector voor ogen hebben. Aan de UvA betekent ondernemen ook bestaande organisaties vernieuwen, beleid hervormen of nieuwe samenwerkingsvormen ontdekken. Daarbij maken studenten gebruik van ons netwerk: de UvA biedt ondersteuning voor startups en nieuwe initiatieven. Studenten ontwikkelen een ondernemende houding en leren dat innovatie begint bij een eigenzinnig perspectief en de wetenschappelijke nieuwsgierigheid om het anders aan te pakken.

3. Samen komen we verder

Academisch burgerschap: de relatie tussen wetenschap, student en samenleving

Deze onderwijsvisie is geen breuk met het verleden, maar een gerichte doorontwikkeling. De fundamenteën van het UvA-onderwijs blijven onverminderd staan: onderzoeksgedreven onderwijs, sterke academische vorming, ruimte voor differentiatie en specialisatie, en de nauwe verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Tegelijk maakt deze onderwijsvisie duidelijk waar het onderwijs aan de UvA voor staat en welke accenten we de komende jaren leggen. Met de nadruk op academisch burgerschap maken we expliciet wat altijd al impliciet onderdeel was van ons onderwijs: de relatie tussen wetenschap, student en samenleving.

De onderwijsvisie is tot stand gekomen in gesprek met studenten, docenten, onderzoekers en medewerkers uit de hele universiteit en sluit aan bij de brede behoefte aan een geactualiseerde visie op onderwijs. Samen vertalen we deze visie de komende jaren naar herkenbare keuzes. We werken aan voorbeelden die laten zien hoe deze visie in de praktijk vorm krijgt en die helpen samen te leren van wat werkt, waarbij ruimte is voor verschillen in aanpak tussen disciplines en opleidingen.

Deze visie is dan ook een uitnodiging om voort te bouwen op wat er al is en dit samen verder te verdiepen: in onderwijs, in onderzoek en in de manier waarop we ons als UvA-gemeenschap tot elkaar en tot de wereld om ons heen verhouden. De kracht van de Universiteit van Amsterdam ligt in die gezamenlijke beweging: een gemeenschap die blijft leren, bevragen en vernieuwen.

Colofon

© Universiteit van Amsterdam, 2026

Datum vaststelling CvB: 16 juni 2026